

Yhdenvertaisuus ja osallisuus kouluissa, oppilaitoksissa ja nuorisotyössä

Anu Gretschel, Erikoistutkija, FT, Nuorisotutkimusseura
Nuorten Suomi 20v

Työryhmäalustus

Lupa olla...

”Se oli mulle semmonen tunne, semmonen ihan ihmeellinen, että minä kuulun johonki porukkaan, ja mulla on lupa olla siellä.”

Gretschel, Anu; Myllyniemi, Sami (2021)

[Kuulummeko yhteiskuntaan? Työn ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten käsityksiä tulevaisuudesta, demokratiasta ja julkisista palveluista | Kaks.fi](#)

... ja ääni

Laatikko 1. Demokratiakasvatuksen ja ihmisoikeuskasvatuksen synergiat

Demokratia- ja ihmisoikeuskasvatus on moni-ilmeinen, laaja-alainen ja kompleksinen ilmiö itsessään alkaen tietopohjaisesta käsittelystä aina aktiiviseen toimijuuteen demokratian ja ihmisoikeuksien puolesta. Demokratiakasvatus ja ihmisoikeuskasvatus ovat toisiaan tukevia käsitteitä. Euroopan neuvoston peruskirjassa demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksesta (2010) niitä tarkastellaan rinnakkain, ja kasvu demokratiakansalaisuuteen pohjautuu ihmisoikeuksien kunnioittamiselle ja huomioimiselle käytännössä. Lisäksi voidaan ajatella, että oikeus mielipiteeseen ja osallistumiseen demokraattisessa ympäristössä, eli mahdollisuus esittää mielipide ja toimia oikeuksien puolesta, mahdollistavat muidenkin oikeuksien puolesta toimimista.

Gretschel, Anu; Rautiainen, Matti; Vanhanen-Nuutinen, Liisa; Tarvainen, Kai (2023)

[Demokratia- ja ihmisoikeuskasvatus Suomessa : Tilannekuva ja suositukset 2023 - Valto \(valtioneuvosto.fi\)](#)

Käsitteet

Ihmisoikeudet

Yhdenvertaisuus-samanarvoisuus-eriarvoisuus (Therborn, Göran (2015) *Eriarvoisuus tappaa*. Vastapaino.)

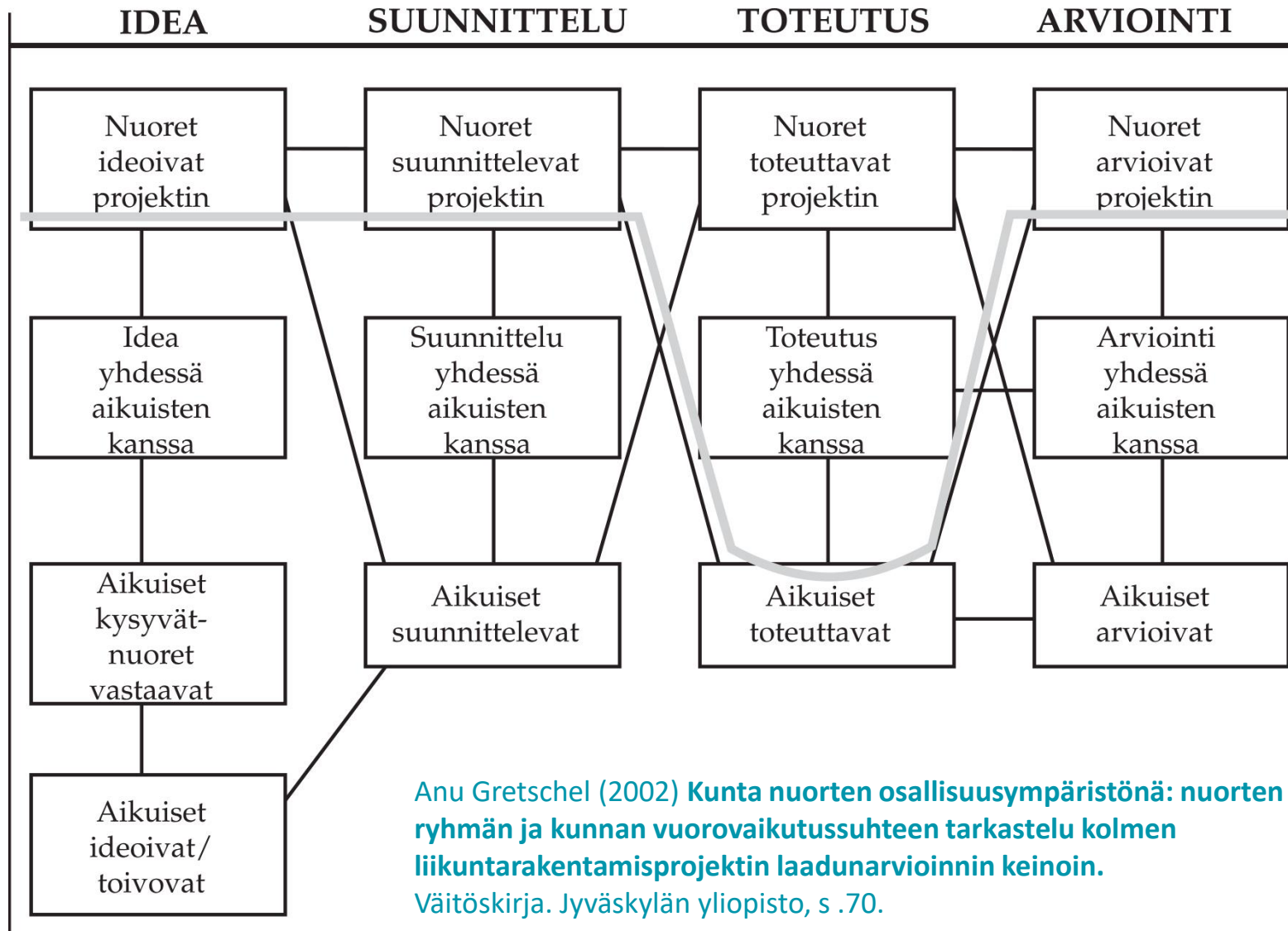
Yhdenvertaisuus- [Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014 - Säädökset alkuperäisinä - FINLEX®](#)

Demokratia

Osallisuus (jostakin), kuten yhteisö, edut, mahdollisuudet, vaikuttamismahdollisuudet, mutta myös velvollisuudet

Subjektius

Nuorten Ääni -ryhmän ja aikuisten tukijoiden työnjako projektin eri vaiheissa

Tilannekuvaukset

1. Lupa olla ja puhua
2. Rasistisin kaikista
3. Kiusattuna olo seuraa ympäristöstä toiseen
4. Miks tehdä isoa juttua
5. Ne voi vaikuttaa - - - ei mekään voida

2. Racistisin kaikista....

[Paikkakunnalla] vihataan kaikkea ja kaikkia

Ulkomaalaiset kokevat syrjintää [paikkakunnalla]

Maakunnassa on helvetisti rasismia ja rasisteja. (Ammatillisen toisen asteen opiskelijoiden työpajassa antamia arvioita)

Gretschel, Anu; Rautiainen, Matti; Vanhanen-Nuutinen, Liisa; Tarvainen, Kai (2023)

[Demokratia- ja ihmisoikeuskasvatus Suomessa : Tilannekuva ja suositukset 2023 - Valto \(valtioneuvosto.fi\)](#)

3. Kiusattuna olo seuraa ympäristöstä toiseen

”Kyllä siellä nuorisotilat oli, mutta enhän mä halunnut sinne mennä...Koska siellä oli tottakai ne [paikkakunnan] suosituimmat kusipäät, kiusas mua...”

Gretschel, Anu (arvioinnissa oleva artikkeli) Kohti avoimen avointa nuorisotyötä – samanarvoisuus, yhdenvertaisuus, ja valinnanvapaus.

Ote on 35 työn ja koulutuksen ulkopuolella olevan nuoren haastatteluista

4. Miks tehdä isoa juttua

”En aivan ymmärrä, miksi siitä [seksuaalisesta identiteetistä] tehdään niin isoa juttua [käyttää myös sanaa tekopyhä].

Sinänsä ymmärrän sen, että ne, joilla ei ole ollut oikeutta ilmaisemaan omaa seksuaalista identiteettiä, ovat tuohtuneita ja haluavat saada huomiota, ja kertoa, että he ovat olemassa, sen minä ymmärrän oikein hyvin. Se on hyvä, et sitä tehdään.

Mutta samaan aikaan tuntuu, et se on jotenkin niin liioteltu, speaktaakkeli. On niin monta ihmistä, jotka tekevät seksuaalisesta identiteetistään koko identiteettinsä. Miksi se on niin tärkeä? Speaktaakkeli molempiin suuntiin. Eli myös ne, jotka haluavat ylläpitää jonkinlaista heteronormatiivista hegemoniaa.”
(Nuori xx)

Julkaisematon haastatteluote: 35 työn ja koulutuksen ulkopuolella olevan nuorten haastattelut

5. Kuka voi vaikuttaa

Vaikuttaa voi vain
oppilaskunnan
hallituksessa. Sinne ei
pääse kaikki ja siellä
ei vaikuteta esim.
oppitunteihin

Ote 7-luokkalaisten työpajasta

Gretschel, Anu; Rautiainen, Matti; Vanhanen-Nuutinen, Liisa; Tarvainen, Kai (2023)

[Demokratia- ja ihmisoikeuskasvatus Suomessa : Tilannekuva ja suositukset 2023 - Valto
\(valtioneuvosto.fi\)](https://valtioneuvosto.fi)